

LA RELÍQUIA DE LA SANTA ESPINA DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA

Andreu Muñoz Melgar

Director del Museu Bíblic Tarraconense i investigador adscrit de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC)

La corona d'espines que cenyí el cap de Jesús de Natzaret apareix referenciada de manera directa als evangelis de Marc 15,17; Mateu 27,29 i Joan 19,2 i 5. És una de les humiliacions a la que Crist va ser sotmès pel soldats, després del seu judici i abans de la seva crucifixió. Crist va ser presentat davant Ponç Pilat, prefecte de la província romana de Judea, pel poble i les autoritats religioses jueves (cf Jn 18,35) sota l'acusació d'haver-se proclamat rei dels jueus (cf Mc 15,2-5; Lc 23,3-5; Jn 18,33-38). Les acusacions que es presentaven contra Jesús de revoltar el poble amb les seves doctrines (cf Lc 23,5) i la seva autoproclamació com a rei dels jueus, fou tipificada per Pilat com un *crimen laesae maiestatis populi romani*, un delict de lesa majestat contra l'Estat. Així se li aplicà una sentència de mort exemplar, la *damnatio ad crucem*.

Pilat, abans de dictar sentència el feu assotar. Després els soldats li cenyiren al cap una corona d'espines que havien trenat, i li feren sostenir a la mà dreta una canya. El cobriren amb un mantell de porpra i s'agenollaren davant d'ell i l'escarniren dient: Salve, rei dels jueus! Tot plegat una acte que infringia humiliació al reu i un gran dolor físic. Charles Rohault de Fleury ja va proposar que la corona de Crist havia estat dissenyada en forma de casc² (fig. 1), fet que coincideix amb les evidències de la Santa Síndone de Torí³ i el Sudari d'Oviedo⁴. La mínima pressió del casc sobre el cap

de Crist devia causar un immens dolor i reguerons de sang. D'aquesta manera es documenten en aquests sacres teixits evidències de gotes de sang a les regions frontal, parietal i occipital del cap. Amb aquesta aparença esperpèntica d'un fals rei i derrotat pel dolor dels assots, els cops i la corona d'espines, fou presentat al poble per Pilat dient: Aquí teniu l'home!

Dels estudis forenses efectuats a la Síndone de Torí i al Sudari d'Oviedo es desprèn que Crist fou crucificat amb la corona d'espines. D'altra banda, és lògic que aquest instrument de passió fos exhibit en la mateixa crucifixió per obtenir un efecte exemplaritzant. Complementava l'acció el *titulus crucis*, la cartella penjada a la creu que determinava la causa de la seva pena: «Aquest és Jesús, el rei dels jueus» (Mt 27, 37; Mc 15, 26).

No tornem a tenir referències documentals de la corona d'espines fins a l'època tardoromana. Santa Elena és la responsable de trobar els instruments de la Passió de Crist. El relat ens ho proporciona Ambròs de Milà, l'any 395 dC, en el seu discurs pronunciat

Figura 1. Charles Rohault de Fleury amb aquest gravat planteja en 1870 la forma d'elm de la corona d'espines (Rohault de Fleury, 1870).

¹ Agraïxo la invitació de l'AASS de Tarragona i en particular del Sr. Joaquim Mas Carceller per realitzar aquest article. Igualment les facilitats dispensades pel Dr. Antonio Martínez Subías, canonge i delegat de Patrimoni de l'Arquebisbat de Tarragona. També la col·laboració de la Dra. Teresa Garnatje de l'Institut Botànic de Barcelona (IBB-CSIC-ICUB), del Prof. Joan Vallès i Airy Gras del Laboratori de Botànica de la Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació de la Universitat de Barcelona, de la Dra. Oriane Hidalgo del Jodrell Laboratory dels Royal Botanic Gardens, Kew (Regne Unit), del Dr. Orin Fragman-Sapir, director científic de The Jerusalem Botanic Gardens (Israel). Igualment agraïxo la col·laboració prestada pel Sr. Josep Maria Brull Alabart (Museu Bíblic Tarraconense), de la Dra. Sofia Mata de la Cruz, directora del Museu Diocesà de Tarragona de Mn. Joaquim Gras Minguela, canonge obrer de la Catedral de Tarragona i del Sr. Juanjo Cuartielles Escobedo.

² Sobre la descripció de la corona de Crist i les seves relíquies, vegeu: Charles Rohault de Fleury, *Mémoire sur les Instruments de la Passion de N.-S.*, J.-C., ed. Librairie Liturgique Catholique, París 1870, pp. 198-224.

³ Sobre el llençol dels evangelis i la santa síndone de Torí vegeu: Giulio Ricci, *L'Uomo della Síndone è Gesù*, ed. Camino, Milano 1985; *La Síndone contestata, difesa, spiegata*, ed. Collana Emmaus, Roma, 1992; Jorge Manuel Rodríguez Almenar, *Sabana Santa: un misterio que permanece*, ed. Euns, Pamplona 2011.

⁴ Vegeu: Jorge Manuel Rodríguez Almenar (coord.), *El sudario de Oviedo*, ed. Euns, Pamplona 2000; Enrique López Fernández, *El santo Sudario de Oviedo*, ed. Madú Siero, Siero 2004.

durant les exèquies de l'emperador Teodosi el Gran, el qual lloa la tasca duta a terme per Elena en el descobriment de la Creu de Crist. Ambròs fa, en aquest panegíric, referència al descobriment de la corona d'espines⁵. A partir d'aquest moment, la relíquia fou venerada a Jerusalem. Paulí de Nola, a inicis del segle V, dóna fe d'haver contemplat les espines i descriu que, juntament amb elles, es retia home-natge a la Santa Creu i a la columna de la flagel·lació⁶. Altres testimonis d'època tardoromana esmenten aquesta permanent veneració de la relíquia com sant Vicenç de Lerins (segle V), Cassiodor (segle V) i Gregori de Tours (segle VI)⁷. La relíquia romangué a Jerusalem fins que, a la segona meitat del segle XI, fou transportada a Constantinoble i custodiada al palau *Bukoleon*. Fins a aquest moment, diferents espines foren extretes i donades. Per exemple, la mateixa Santa Elena portà a Roma dues espines que es conserven a la basílica de Santa Croce in Gerusalemme a Roma. També cap a l'any 800, el patriarca de Jerusalem envià a Carlemany un clau, espines i un fragment de la Vera Creu.

L'any 1204, amb la instauració de l'Imperi llatí de Constantinoble, la relíquia obrarà en poder de l'emperador Balduí I. Trenta-cinc anys després, l'any 1238 l'emperador Balduí II es veu obligat a empenyorar la relíquia a banquers venecians per la important suma de 13.134 *hyperpyra*⁸. Un any després, el cosí de Balduí II, Lluís IX de França, es va fer càrrec del deute i com a agraïment Balduí II li regalà diverses relíquies, entre elles la Corona d'Espines. La relíquia fou custodiada a l'abadia de Sant Denis. Entre tant, el rei Lluís feia construir la Sainte Chapelle a París, meravella del gòtic francès, per custodiar i donar culte a la Corona d'Espines i a altres relíquies. Iniciada l'any

1242 el projecte fou finalitzat l'any 1248. El 26 d'abril d'aquest any fou consagrada i les relíquies transportades a aquesta capella reial. La relíquia romangué a la Sainte Chapelle fins l'any 1791 quan el rei Lluís XV la transferí a l'abadia de Sant Denis. L'any 1793, la corona serà traslladada a l'*Hôtel de la Monnaie* de París i a la Biblioteca Nacional l'any 1794. Finalment, per ordre governamental, fou restituïda a la catedral de Notre-Dame, el 26 d'octubre de 1804⁹. Actualment la relíquia és custodiada i venerada en aquesta catedral. Cada primer divendres de mes, tots els divendres de Quaresma i el Divendres Sant es du a terme una solemne litúrgia amb processó per a la veneració de les relíquies de la Santa Corona d'Espines. Durant la celebració és custodiada pels cavallers del Sant Sepulcre. També es veneren un fragment de la Vera Creu i un clau de la Passió.

La Corona d'Espines presenta una forma circular amb un diàmetre de 21 cm (fig. 2). Vindria a ser la base circular sobre la que es trenà en forma de casc les branques espinoses. Aquesta base circular està formada per joncs de l'espècie *juncus balticus*, pròpia de la conca mediterrània oriental. Pels diferents tipus d'espines trobades en els diferents reliquiaris sembla que es poden tipificar tres tipus d'espècies amb les que es va poder teixir la corona de Crist. Aquestes són la *Ziziphus jujuba*

⁵ Ambrosius, *De Obitu Theodosii Oratio*, I, 48.

⁶ Paulinus Nolanus, *Epistulae* XLIX, 14,

⁷ Un interessant estudi sobre el recorregut històric de la Corona d'Espines de Crist i referències historiogràfiques a Michele Loconsole, *La corona di spine di Cristo. Origini, culti e miracoli*, Edizioni Cantagalli, Siena 2005. Una síntesi general sobre la història i la naturalesa de la corona d'espines i altres relíquies a: Grzegorz Górny; Janusz Rosikoń, *Testigos del misterio: investigaciones sobre las reliquias de Cristo*, ed. Rialp, Madrid 2014, pp. 262-281.

⁸ L'*hyperpyron* (en grec ὑπερπύρον), era una moneda bizantina creada per l'emperador Aleix I Comnè el 1092 per substituir el nomisma, versió grega del solidus. L'*hyperpyron* era d'or de la més alta qualitat. Sobre el deute de Balduí II i el seu valor, vegeu: Robert D. Leonard jr., «The Effects of Fourth Crusade Gold Coinage» a Thomas F. Madden (ed.), *The Fourth Crusade: Events, Aftermaths, and Perceptions. Papers from Sixth Conference of the Study of the Crusades and the Latin East*, Istanbul, Turkey, 25-29 August 2004, Ashgate, Hampshire- Burlington 2008, p. 80.

⁹ Les dades històriques aportades han estat extretes de Rohault de Fleury, *Mémoire sur les Instruments de la Passion...*, pp. 203-205

Figura 2. Reliquiari amb la corona d'espines que avui es venera a la catedral de Notre Dame de París. (Fotografia Gavigan. Wikimedia Commons).

Mill., *Rhamnus lycioides* i la *Gundelia tournefortii* L. Aquesta última espècie ha estat identificada en el Sant Sudari de Torí gràcies als treballs dels botànics Avinoam Danin¹⁰ i Uri Baruch, del professor Alan Whanger i del físic Oswald Sheuermann. El mateix professor Whanger defensa que la corona de Crist fou feta d'aquesta espècie. La *Gundelia tournefortii* té la particularitat que, per la seva morfologia molt punxeguda, devia causar un gran dolor al clavar-se al cuir cabellut. Tanmateix la investigació planteja la possibilitat que la corona hagués estat feta a partir de varies espècies d'acord amb les evidències conservades en reliquiariis que provenen, de manera contrastada, de la corona "original"¹¹.

En molts casos no es conserva documentació que expliciti l'autenticitat o procedència d'aquestes relíquies fet que dificulta conèixer la seva classe i categoria. A la Catedral de Tarragona conservem un reliquiari amb una espina atribuïda a la *corona Christi* (fig.3)¹². Es coneix com la relíquia de la Santa Espina. Ignorem quan va arribar a Tarragona i qui la va donar¹³. És obvi que ja en el segle XIII es venerava la relíquia doncs l'arquebisbe Roderic Tello, el 8 de febrer de 1303, assigna 10 sous «per reparar la imatge o pintura de l'altar de la Spina de Xpto.»¹⁴. Aquesta disposició data de l'any 1303. Per tant, si s'havia de reparar i restaurar aquest monument realitzat en honor de la Santa Espina cal atorgar a la vinguda de la relíquia una antiguitat suficient per tal que s'hagi produït la necessitat d'aquesta restauració. Aquest fet juntament amb la dada que la dispersió més important de santes espines a Occident

Figura 3. Reliquiari de la Santa Espina de la catedral de Tarragona (Fotografia A. Muñoz).

es produeix a partir de Lluís IX, ens fa pensar que el més lògic és que aquesta arribés a Tarragona a mitjan segle XIII. Les santes espines venerades a importants catedrals hispàniques com Toledo, València o Pamplona provenen de donacions de sant Lluís de França, i en el cas de Barcelona tot i que la donació és del rei Martí l'Humà, prové a la vegada d'una donació feta pel mateix sant Lluís. També a la nostra arxidiòcesi hi havia presència d'espines, al llarg de la història, al monestir de Poblet (8 espines), al monestir de Santes Creus (1 espina) i a Valls encara es conserva una Espina tot i que polvoritzada en el seu reliquiari que fou donada a la vila per Elionor Maria d'Aragó, reina de Xipre¹⁵.

Per tant, tenint present la cronologia de la restauració medieval de la Seu de Tarragona, la gran dispersió de les relíquies a partir de l'arribada a París en 1239 de la corona d'espines i que l'any 1303 l'arquebisbe Tello instrueix reparar i restaurar el monument en honor de la Santa Espina, és versemblant situar la seva arribada en el pontificat de l'arquebisbe Pere d'Albalat (1237-1251). Una

¹⁰ Una síntesis sobre el tema a: Avinoam Danin; Hector Guerra, *L'uomo della Sindone. Un botanico ebreo identifica immagini di piante della Terra Santa sulla Sacra Sindone*. Edizioni Art, Roma 2008; Avinoam Dani, *Botany of the Shroud. The Story of Floral Images on the Shroud of Turin*, Danin Publishing, Jerusalem 2010.

¹¹ Cf. Rohault de Fleury, *Mémoire sur les Instruments de la Passion...*, pp. 209-223.

¹² El primer estudi monogràfic documentat a Sanç Capdevila i Felip, «La Santa Espina de la Catedral de Tarragona», *Diario Católico La Cruz*, 2 d'abril de 1931. Del mateix autor també referències sobre la Santa Espina a *La Seu de Tarragona*, Barcelona 1935, p. 33.

¹³ En diferents estudis ja s'esmenta l'error de Jaime Villanueva d'atribuir aquesta relíquia a un regal de l'arquebisbe Pere de Sagarriga (1407-1418): Jaime Villanueva, *Viaje literario a las iglesias de España*, Tomo XX, Madrid, 1851, p. 11. Aquest error, a parer d'Andrés Tomás Ávila, fou corregit per primera vegada per Sanç Capdevila a «La Santa Espina de la Catedral de Tarragona», op. cit. [Vegeu: Andrés Tomás Ávila, *El culto y la liturgia en la catedral de Tarragona (1300-1700)*, Instituto de Estudios Tarraconenses «Ramon Berenguer IV», Tarragona 1963, p. 89]. Amb tot el mateix error torna ser tramés per Ramón Sabaté a «La Catedral y la Semana Santa», *Semana Santa de Tarragona*, Tarragona 1928.

¹⁴ *Index Vell. Index dels documents de l'arxiu de l'Arquebisbe (1a part)*, [edició a cura de Salvador Ramon Vinyes i F. Xavier Ricomà Vendrell], núm. 548, Diputació de Tarragona 1997, p. 145. Cit. a Salvador Ramon Vinyes, «La Santa Espina i el sepulcre de l'arquebisbe Roderic Tello», *Setmana Santa*, Tarragona 1982. El mateix autor cita una còpia del document procedent de Poblet, avui a l'Archivo Histórico Nacional, en el que s'anota que són 20 sous «per reparar i restaurar aquelles imatges i pintures que foren fetes ad honorem de l'Espina de la Corona del Senyor, que està davant l'altar de Santa Tecla», cit. a Salvador Ramon Vinyes, «La Santa Espina i el sepulcre de l'arquebisbe Roderic Tello», *Setmana Santa*, Tarragona 1982.

¹⁵ Sanç Capdevila i Felip, «La Santa Espina de la Catedral de Tarragona».

seqüència temporal d'entre 48 i 66 anys separarien la hipotètica recepció d'aquesta relíquia i la restauració del seu monument, un període justificable per a un cert deteriorament de les decoracions.

Tampoc tenim seguretat d'on es trobava la relíquia en origen. L'arquebisbe Roderic Tello disposà que «(...) d'exa son cors davant lo altar de Santa Tecla en la paret a on esta reservada la santa Spina y vol que en lo chor sia fet altre túmulo aon sia traslatat lo cors del beatissim Sant Cypria en altra temps arquebisbe, y que sil lo chor se mudava també se mudés dita sepultura, feta a 6 dels idus de setembre 1303 [8 de setembre]»¹⁶. En base a aquest document, Mn. Joan Serra Vilaró defensava que l'esmentat armari de la Santa Espina s'havia de situar a l'antiga Catedral¹⁷. Mn. Salvador Ramon demostrà, amb encert, que l'armari de la Santa Espina era a l'absis de l'actual catedral, on avui hi ha el túmul de sant Cebrià¹⁸. Posteriorment la relíquia va ser ubicada a l'armari obert en el mur oriental del presbiteri, juntament amb la relíquia de Santa Tecla, a la part superior on actualment es troba el mausoleu de l'arquebisbe Joan d'Aragó¹⁹. Al llibre de les visites pastorals de l'any 1449 es fa constar que davant la relíquia de la Santa Espina cremaven, permanentment, vuit llànties i vuit més davant la relíquia de santa Tecla²⁰.

Com en tants altres llocs de culte, la veneració de les relíquies de la Corona de Crist despertava una gran devoció religiosa. El Dr. Andrés Tomás Ávila ens descriu que en la consuetud de la Catedral de 1369 es documenta l'adoració de la Santa Espina amb la relíquia de la Vera Creu. Les dues relíquies s'exposaven davant l'altar major, el Divendres Sant²¹. Tant

la relíquia de la Vera Creu com la de la Santa Espina es tapaven amb dos vels negres²². En 1589, la confraria del Sant Nom de Jesús va proposar fundar una processó amb la relíquia que tindria lloc després de l'ofici de tenebres²³. En la consuetud de 1656 se cita l'itinerari: «Acabades laudes se fa professó de la Sta. Espina per lo claustre, cantant lo *Miserere* a cant de orgue al exir los beneficiats davant, los succentors ab capes y bordons, la dita professó acabe en lo altar Mayor sont lo president dirà la oració *Respice quesumus Domine*»²⁴. Aquesta processó va deixar de portar la Santa Espina en el segle XVIII i, en 1932, la relíquia tornà a ser incorporada a la processó de manera solemne. Davant el conflicte de la Guerra del Francès (1808-1814) el reliquiari de la Santa Espina, juntament amb altres tresors artístics i litúrgics, foren salvaguardats a Mallorca traslladant-los a l'illa l'any 1810²⁵.

A l'actualitat, la relíquia resta custodiada en el reconditori del Catedral.

La relíquia de la Santa Espina de Tarragona (fig. 4) mesura aproximadament 41 mm de longitud i una amplada màxima de 1,3mm²⁶.

Per conèixer l'espècie natural a la que pertany l'espina he consultat a la Dra. Teresa Garnatje de l'Institut Botànic de Barcelona (IBB-CSIC-ICUB) que, de manera molt gentil, també ha recollit les opinions del Prof. Joan Vallès i Airy Gras del Laboratori de Botànica de la Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació de la Universitat de Barcelona i de la Dra. Oriane Hidalgo del Jodrell Laboratory del londinenc Royal Botanic Gardens, Kew (Regne Unit). Aquests científics, a partir de l'anàlisi visual de la fotografia enviada²⁷, consideren que de les

¹⁶Index Vell. Index dels documents de l'arxiu de l'Arquebisbe (1a part), [edició a cura de Salvador Ramon Vinyes i F. Xavier Ricomà Vendrell], núm. 548, Diputació de Tarragona 1997, p. 145.

¹⁷Joan Serra Vilaró, *Santa Tecla la Vieja*, Tarragona 1960, 133. Sobre la problemàtica de les diferents catedrals a Tarragona, vegeu Andreu Muñoz Melgar, «La qüestió arqueològica de Santa Tecla la Vella o les catedrals perdudes de Tarragona: de l'antiguitat al segle XII», A. Puig-A. Pérez de Mendigueren-J.M. Gavalda (eds.), *El culte de Tecla, santa d'Orient i d'Occident. Congrés de Tarragona octubre de 2011*, Studia històrica tarraconensia 2, Barcelona 2015, pp. 197-241.

¹⁸L'argumentació completa a Salvador Ramon Vinyes, «La Santa Espina i el sepulcre de l'arquebisbe Roderic Tello», *Setmana Santa*, Tarragona 1982. La mateixa argumentació torna a ser tractada a «Emplaçament de la primitiva Catedral de Tarragona», *Quaderns d'història tarraconense*, 4, Tarragona 1984, p. 40; «Emplaçament de la primitiva Catedral de Tarragona», *I Congrés d'Història de l'Església Catalana. Des dels orígens fins ara*, Actes 2, Solsona 1993, pp. 786-788.

¹⁹Autor desconegut, «Del tesoro catedralicio. La Santa Espina», *Diario Católico La Cruz*, 24 de març de 1932.

²⁰Sanç Capdevila i Felip, «La Santa Espina de la Catedral de Tarragona».

²¹Andrés Tomás Ávila, *El culto y la liturgia en la catedral de Tarragona (1300-1700)*, p. 89.

²²Ibid, p. 83 i 209.

²³Ibid, p. 90.

²⁴Ibid.

²⁵Vegeu Sofia Mata de la Cruz, «Los avatares de la catedral de Tarragona entre 1808 y 1813», *Locus Amoenus 11 (2011-12)*, Universitat Autònoma de Barcelona 2012, p. 198.

²⁶La relíquia resta protegida en el reliquiari per una càpsula de cristall. He optat per mesurar la relíquia externament per no danyar-la, per la qual cosa les mesures que presento poden variar algun mil·límetre en la seva longitud i alguna dècima de mil·límetre en el seu gruix.

²⁷Per realitzar una anàlisi que permetés determinar, positivament, de quina espècie es tracta caldria practicar a la relíquia una prova d'ADN. Aquest fet comportaria la pèrdua absoluta de la mateixa.

Figura 4. Detall de la Santa Espina de la Catedral de Tarragona. Fotografia A. Muñoz.

tres espècies proposades com a parts de la corona, l'espina no pot ser de *Gundelia tounefortii* L., ni de *Ziziphus jujuba* Mill. Descarten també que sigui de *Ziziphus spina-christi* (L.) Desf., una espècie del mateix gènere present a *Flora Palaestina* de M. Zohary (1972) perquè la mida màxima de les espines que figura a la descripció és només d'una mica més d'1 cm i són estipulars. Sembla que l'espina és d'una planta de la família de les *Rhamnaceae* i podria ser de *Rhamnus lycioides* L. (l'arçot). Aquesta espècie presenta espines caulinars lignificades amb un aspecte lleugerament cendrós.

És un arbust amb fulles esparses que de vegades es troben agrupades en fascicles, amb flors petites i de color groguenc també en fascicles i un fruit en forma de drupa. Creix a les contrades seques de la Mediterrània meridional. Finalment, he consultat al Dr. Orin Fragman-Sapir, director científic del Jerusalem Botànic Gardens (Israel), el qual també és de l'opinió que és probable que es tracti d'una planta de la família de les ramnàcies (*Rhamnaceae*) presentant una aparença física i correctes proporcions amb l'arçot.

La relíquia es troba en un reliquiari que data de l'últim quart del segle XIV i és d'autor anònim. A l'interior de la seva base es conserven dos petits papers. En un d'ells, es troben manuscrites les paraules Santa Espina. L'altre conté dues anotacions diferents: una

calendada el 24 de maig de 1976 que dona fe que el reliquiari es va enviar a Barcelona per a la seva restauració. Una segona anotació calendada l'any 1942, del canonge Mn. Joan Serra Vilaró, que referint-se al paper manuscrit que posa Santa Espina explicita que és del molt il·lustre arxiprest, Dr. Magí Albaigès, assassinat l'any 1936. El paper embolicava la sagrada relíquia i va permetre trobar el reliquiari a casa d'un joier de Barcelona.

El reliquiari ha estat ben estudiat pel Dr. Antonio Martínez Subías²⁸ i es troba també en la catalogació del Museu diocesà de Tarragona²⁹. D'aquests estudis extraïem la seva descripció: Les seves mesures són 40 cm X 14 cm X 14 cm. Presenta una estructura tubular de plata i peu en forma d'estrella de sis puntes, amb dos escuts d'esmalts, un del Capítol catedralici i l'altre del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer. Aquests foren col·locats en ocasió d'una restauració feta l'any 1936. La tija del reliquiari és de secció hexagonal amb un nus d'estructura polièdrica ornamentat amb quadrilòbuls en esmalt amb rostres femenins i masculins. L'ostensori és de base campaniforme i amb dos tambors enlairats. L'inferior es troba decorat amb estries i llisos i en el superior s'encasta el vas tubular de vidre amb la Santa Espina enfilada per una subjecció metàl·lica. La seva coberta és en forma de capitell cònic. La creu original, perduda, es va substituir per una de barroca en el darrer terç del segle XX.

Totes les evidències analitzades en aquest article permeten concloure que no existeixen proves objectives per les quals no es pugui considerar aquesta relíquia històricament veritable.

²⁸ Vegeu Antonio Martínez Subías, *La platería gòtica en Tarragona y provincia. Tipología, catálogo, punzones*, Diputació de Tarragona, Tarragona 1988, p. 138, cat. 31.30, fig. 158; «Els reliquiariis gòtics de la Seu de Tarragona», *Butlletí Arqueològic de Tarragona* (Tarragona) (2007), núm. 29, època V, p. 205-208, cat. 2.3.; «Els reliquiariis gòtics de la seu de Tarragona», *L'Art gòtic a Catalunya. Arts de l'objecte*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona 2008, p. 105-106.

²⁹ Catàleg del Museu Diocesà de Tarragona, fitxa D-0079.